

BIBLIOGRAFIA EGERIANA RECENT (Addenda)

Sebastià JANERAS

En el número anterior d'aquesta mateixa revista (RCatT XXVIII [2003] 231-240) publicava un butlletí bibliogràfic amb el títol «Bibliografia egeriana recent». Des d'aleshores he tingut coneixement d'altres publicacions egerianes que no havia pogut conèixer. En primer lloc cal esmentar una exposició egeriana organitzada pel «Museo das Peregrinacions, de Santiago de Compostela» (1 juliol – 15 setembre 2003), que n'ha publicat el Catàleg, en edició gallega i castellana:

F. NOVOA (dir.), *De Fisterra a Xerusalén. Exeria e os primeiros peregrinos cristiáns*, Santiago de Compostela: Museo das Peregrinacions 2003 (en castellà: *De Finisterre a Jerusalén. Egeria y los primeros peregrinos cristianos*). Els articles que més directament es refereixen a Egèria són citats més avall, en l'apartat «Estudis».

Hi afegeixo també un apartat titulat «Egèria online», ja que hi ha algunes coses sobre Egèria que es poden trobar a Internet.

EDICIONS I TRADUCCIONS

Cal assenyalar una reimpressió de la traducció de N. NATALUCCI, *Egeria. Pellegrinaggio in Terra Santa*, ara a les Edizioni Dehoniane, Bologna ²1999.

Dues noves traduccions a llengües a què encara no havia estat traduït l'*Itinerarium*:

Traducció a l'hongarès:

I. IVANCSÓ, *Eteria útínaplója*. Introducció i traducció. Presentació de Keresztes Szilárd, bisbe greco-catòlic de Hajdúdorog (Szent Atanáz Görök Katolikus Hittudományi Főiskola), Nyíregyháza 1996. [Conté també la carta de Valeri].

Traducció al noruec:

E. SCHØTH, *Egerias reise til det Hellige land*. Med forord, innledninger og noter av Ellert DAHL (Thorleif Dahls Kulturbibliothek), Oslo: Aschehoug 1991.

Així, doncs, el nombre de llengües a què ha estat traduït l'*Itinerarium* d'Egèria puja ara a 17. En repeteixo la llista per tal de deixar clar l'ordre cronològic: rus (1889), italià (1890), anglès (1891), danès (1896), grec (1908), alemany (1919), castellà (1924), francès (1948), polonès (1962-1964), portuguès (1971), romanès (1982), català (1986), gallec (1991), neerlandès (1991), noruec (1991), hongarès (1996), hebreu (1998).

ESTUDIS

- ARIAS SÁNCHEZ, I. – BALMASEA MUCHARAZ, L. – NOVOA PORTELA, F., «As peregrinacions a Terra Santa ata o século VII d.C.», en NOVOA (dir.), *De Fisterra a Xerusalén*, 85-86 [«Las peregrinaciones a Tierra Santa hasta el siglo VII d.C.», *De Finisterre a Jerusalén*, 85-86].
- BOWMAN, G., «Pilgrim Narratives of Jerusalem and the Holy Land: A Study in Ideological Distortion», en A. MORINIS (ed.), *Sacred Journeys: The Anthropology of Pilgrimage* (Contributions to the Study of Anthropology 7), London 1992, pp. 149-168.
- , «Mapping History's Redemption: Eschatology and Topography in the *Itinerarium Burdigalense*», en L. I. LEVINE (ed.), *Jerusalem: Its Sanctity and Centrality to Judaism, Christianity and Islam*, New York – Jerusalem 1998, pp. 163-187. [Moltes referències a Egèria].
- BRADSHAW, P., «The influence of Jerusalem on Christian Liturgy», en L. I. LEVINE, *Jerusalem: Its Sanctity and Centrality to Judaism, Christianity and Islam*, New York – Jerusalem 1999, pp. 251-259.
- CRUZ, L. M. DE LA, «O manuscrito do *Itinerarium Egeriae*», en NOVOA (dir.), *De Fisterra a Xerusalén*, 105-124 [«El manuscrito del *Itinerarium Egeriae*», *De Finisterre a Jerusalén*, 105-124].
- DÍAZ FERNÁNDEZ, J. M., «O Itinerario de Exeria e a liturgia xerosolimitana do século IV», en F. NOVOA (dir.), *De Fisterra a Xerusalén*, pp. 125-138 [«El Itinerario de Egeria y la liturgia jerosolimitana del siglo IV», *De Finisterre a Jerusalén*, 125-138].
- GIANNARELLI, E., «Egeria: A Journey through Liturgy. Exegesis and Devotion», en B. NEIL – G. D. DUNN – L. CROSS, *Prayer and Spirituality in the Early Church*, vol. 3: *Liturgy and Life*, Brisbane 2003, pp. 233-248.
- HOLLOWAY, J. Bolton, «Women Pilgrims I: Helena, Paula, Eustochium, Egeria», en *Jerusalem: Essays on Pilgrimage and Literature* (AMS Studies in the Middle Age 24), New York 1998, pp. 31-46.
- HUNT, E. D., «The Itinerary of Egeria: Reliving the Bible in Fourth-Century Palestine», en SWANSON (dir.), *The Holy Land, holy lands, and Christian history* (Studies in Church history 36), Rochester 2000, pp. 34-54.
- LIMOR, O., «Reading Sacred Space: Egeria, Paula and the Christian Holy Land», en Y. HEN, «*De Sion exhibit lex et verbum Domini de Hierusalem*». *Essays on Medieval Law, Liturgy, and Literature in Honour of Amnon Linder*, Turnhout 2001, pp. 1-15.
- LÓPEZ PEREIRA, J. E., «Exeria e o ambiente cultural de Galicia na súa época», en NOVOA (dir.), *De Fisterra a Xerusalén*, 87-96 [«Egeria y el ambiente cultural de Galicia en su época», *De Finisterre a Jerusalén*, 87-96].

- MORIARTY, R., «“Secular men and women”. Egeria’s Lay Congregation in Jerusalem», en R. N. SWANSON (dir.), *The Holy Land, holy lands, and Christian history* (Studies in Church history 36), Rochester 2000, pp. 55-66.
- NATALUCCI, N., «Il latino dell’*Itinerarium* di Egeria», en M. ROSSI CITTADINI (dir.), *Didattica delle lingue classiche. Sincronia e diacronia della lingua latina*, Città di Castello 1997, pp. 133-149.
- , «Grecismi-esotismi nell’*Itinerarium* di Egeria», en *Paideia Cristiana. Studi in onore di Mario Naldini*, Roma 1994, pp. 103-113.
- , «*Itinerarium* 7,2 e il limes orientale egiziano», *Annali della Facoltà di Lettere e Filosofia. I. Studi Classici XXXIII*, nuova serie XIX (1997/2000) 209-214.
- , L’*Itinerarium Egeriae* fra oralità e letterarietà», en A. ISOLA – E. MENESTÒ – A. DI PILLA (eds.), *Curiositas. Studi di cultura classica e medievale in onore di Ubaldo Pizzani*, Napoli 2002, pp. 257-168.
- PALMER, A., «Egeria the Voyager, or the Technology of Remote Sensing in Late Antiquity», en Z. VON MARTELS (dir.), *Travel fact and travel fiction: studies on fiction, literary tradition, scholarly discovery, and observation in travel writing* (Brill’s Studies in intellectual history 5), Leiden 1994, pp. 39-53.
- THIÉBAUT, M., *The Writings of Medieval Women: An Anthology*, New York – London ²1994. [Egèria, pp. 23-48].

EGÈRIA ONLINE

*Text i traduccions*Text llatí de l’*Itinerarium*:

- <http://www.gmu.edu/departments/fld/classics/egeria.html>
<http://www.thelatinlibrary.com/egeria1.html> (*primera part de l’Itinerarium*)
<http://www.thelatinlibrary.com/egeria2.html> (*segona part*)
<http://go.owu.edu/~o5medww/egeria/index.html> (*cap. 19, amb una anàlisi filològica; breu introducció i bibliografia, complement de la de M. Fraser*)

Traducció anglesa de M. L. MCCLURE – C. L. FELTOE, *The Pilgrimage of Etheria* (Translations of Christian Literature. Series III. Liturgical texts), London 1919:

<http://www.ccel.org/m/mcclure/etheria/etheria.htm>

Text llatí i traducció anglesa de la part litúrgica, basada en L. DUCHESNE, *Christian Worship*, London 1923; web preparada per M. Fraser, amb una bibliografia selecta:

<http://users.ox.ac.uk/~mikef/durham/egeria>
<http://essenecrosswinds.net/egeria.html> (*traducció anglesa*)

The Liturgy of Jerusalem according to Egeria (IV cent.) (especially during Holy Week). Traducció (sobre la base de la de Wilkinson) dels textos d’Egèria relatius als oficis ordinaris, a la Quaresma i a la Setmana Santa, preparada per J. Abela, dels franciscans del Sant Sepulcre:

<http://www.christusrex.org/www.1/jhs/TSege04.html>

Estudis

GIANNARELLI, E., «Egeria: A Journey through Liturgy. Exegesis and Devotion» [És l'article citat més amunt]:

<http://dlibrary.acu.edu.au/research/cecs/PDF/elena.pdf>

HOLLOWAY, J. BOLTON, «Helena, Egeria, Paula, Eustochium, Bridget, Guthrithyr, Margaret, Isolda, Birgitta, Catherine and Margey: The Bible and Women pilgrims» [La part relativa a Egèria havia estat publicada en l'article esmentat més amunt]:

<http://www.florin.ms/beth1a.html>

SMIRAGLIA, P., «Problemi di struttura e cronologia interna nel diario epistolare della pellegrina Egeria» [Reproduceix en part, però ampliat, l'article «Il testo di Egeria: problemi di struttura», en *Atti del Convegno Internazionale della Peregrinatio Egeriae*, Arezzo 1990, pp. 93-108]:

<http://www.florin.ms/beth.html>

Sebastià JANERAS
Bailèn 161, s/àt. 1a.
E – 08037 Barcelona
CATALONIA (Spain)
E-mail: sjaneras@menta.net